

**JULKISEN
SANAN
NEUVOSTO**

JULKISEN SANAN NEUVOSTON
TOIMINTAKERTOMUS 2023

**JULKISEN SANAN
NEUVOSTO**

JULKISEN SANAN NEUVOSTON TOIMINTAKERTOMUS 2023

PUHEENJOHTAJALTA	3
KANTELUT	4
Kanteluita ja päätösten määrät	4
Langettavien osuus	6
Uudelleenkäsittelyt	6
NEUVOSTO JA KOKOUKSET	7
Neuvoston jäsenet	7
NEUVOSTON PÄÄTÖKSET	10
Linjaavia päätöksiä ja kannanotto	10
KANSAINVÄLINEN TOIMINTA	13
EU-hanke	13
JSN palasi medianeuvostojen yhteenliittymään	14
JSN neuvoo yleisöä ja ammattilaisia	14
JSN sosiaalisessa mediassa	15
Jusanekin vuosikertomus vuodelta 2023	16
JSN:n henkilökunta 2023	19

PUHEENJOHTAJALTA

Suuria uudistuksia lähti käyntiin

Journalistin ohjeiden uudistus käynnistyi toden teolla, kun JSN:n kannatusyhdistys Jusanek nimesi helmikuussa 2023 työryhmän tekemään ehdotuksen ohjeiden päivityksestä. Työryhmään tuli kuusi median ja kaksi yleisön edustajaa. Puheenjohtaja Minna Holopaisen johdolla työryhmä valmisteli uudistusesityksiä muun muassa läpinäkyvyydestä, journalistien ammatillisesta asemasta, toiminnasta somessa, oikeudenmukaisuudesta, ihmisarvosta ja haavoittuvassa asemassa olevien huomioon ottamisesta, haasteltavien oikeuksista, yleisön tuottamasta sisällöstä, ns. veivauksesta eli kaikesta mitä tapahtuu ensimmäisen julkaisun jälkeen, featuresta ja sponsoroiduista sisällöistä sekä tekoälyn ja algoritmien huomioon ottamisesta. Työryhmä jätti Jusanekille uudistusehdotuksensa vuoden 2024 helmikuussa, ja Jusanek päättäne kevään aikana, miten Journalistin ohjeita uudistetaan.

JSN puolestaan alkoi valmistella Journalistin ohjeiden soveltamisopasta. Työnjako on sellainen, että Jusanek päättää Journalistin ohjeista, mutta JSN soveltaa niitä itsenäisesti. Soveltamisoppaan avulla on tarkoitus kirkastaa, kuinka ohjeita on aiemmin sovellettu edelleen voimaan jääviltä osin. Samalla avataan sitä, miten ohjeet ovat muuttuneet aiempaan verrattuna.

JSN on vuosien varrella antanut runsaasti lausumia, joilla on täsmennetty Journalistin ohjeita ja hyvää journalistista tapaa. JSN päättää kevään 2024 aikana, mitkä lausumat tai niiden osat se pitää edelleen voimassa. Kaikki lausumat kuitenkin säilyvät arkistossa, joten historiaa ei hävitetä.

Soveltamisopas julkistetaan yhtä aikaa päivitettyjen Journalistin ohjeiden kanssa keväällä 2024.

Kiitos kaikille, jotka vuosien kuluessa ovat antaneet palautetta Journalistin ohjeista joko JSN:n pyynnöstä tai ihan pyytämättäkin. Teitä on kuultu, vaikka kaikesta emme olisi samaa mieltä.

Eero Hyvönen

KANTELUT

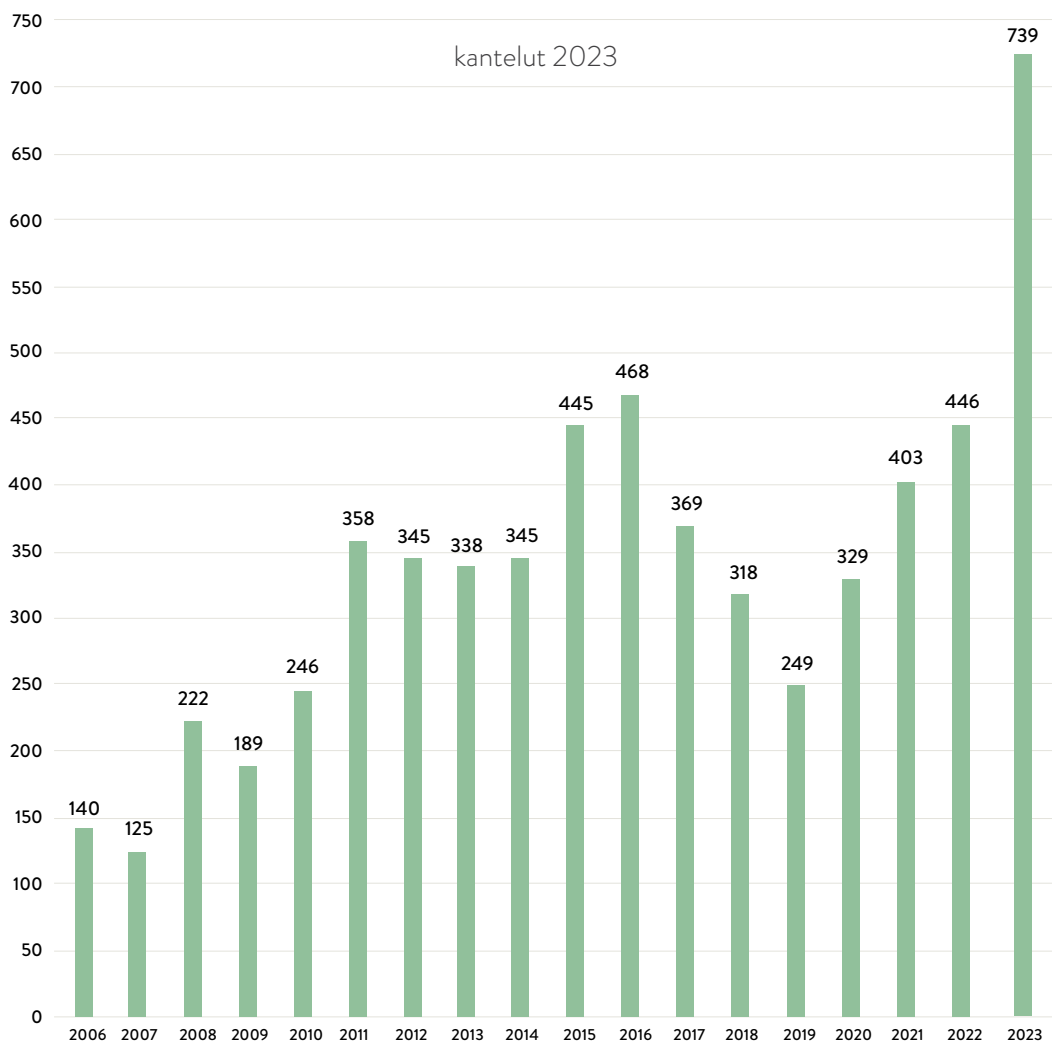
Kanteluista saapui ennätysmäärä

Julkisen sanan neuvostolle tehtiin vuoden 2023 aikana yhteensä 739 kantelua. Määrä on huomattavasti suurempi kuin koskaan aiemmin, ja kanteluaktiivisuus on noussut viimeiset neljä vuotta. Aiempi ennätys oli vuodelta 2016, jolloin kanteluista kirjattiin 468. Vuonna 2022 kanteluista tehtiin 446.

Vuoden 2023 kasvua selittää osaltaan kanteluryppäiden yleistyminen. Yksittäisestä jutusta tai uutisaiheesta on tullut JSN:lle lukuisia kanteluista. Tällainen oli vuonna 2023 selvästi aiempia vuosia yleisempää, ja kaikkiaan 198 kantelua saapui osana tällaisia kymmenien kanteluiden ryppäitä.

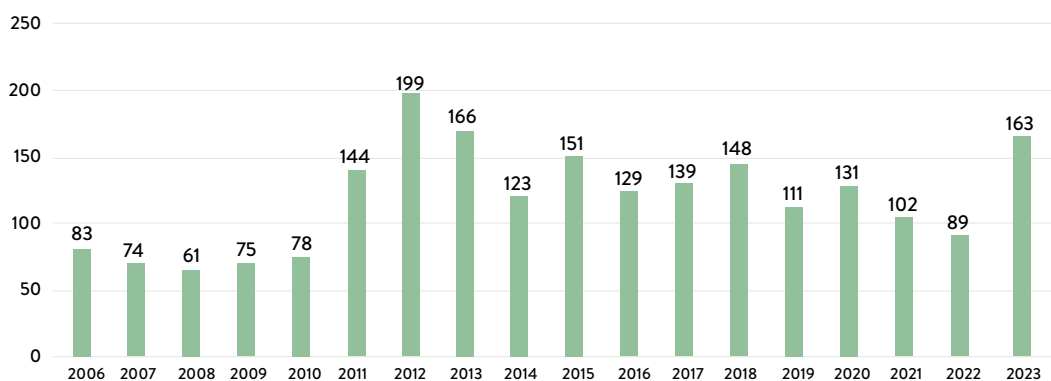
Kanteluryppäiden yleistymisen vuoksi myös JSN:n työjärjestystä täydennettiin. Lokakuun 4. päivästä lähtien Julkisen sanan neuvoston puheenjohtaja on voinut päättää, että kantelua ei oteta käsittelyyn tai sen käsittely lopetetaan, jos sama asia tulee käsitellyksi toisen kantelun kautta ja kanteluiden perusteet ovat samankaltaiset.

Vuoden 2023 aikana puheenjohtaja päätti olla ottamatta koko neuvoston käsittelyyn eli karsi 445 kantelua, joista osa oli saapunut jo vuoden 2022 puolella. Ratkaistuja kanteluista kerätyi vuonna 2023 kaikkiaan 75. Näistä 31 oli sellaisia, joista kantelu oli saapunut vuoden 2022 puolella.

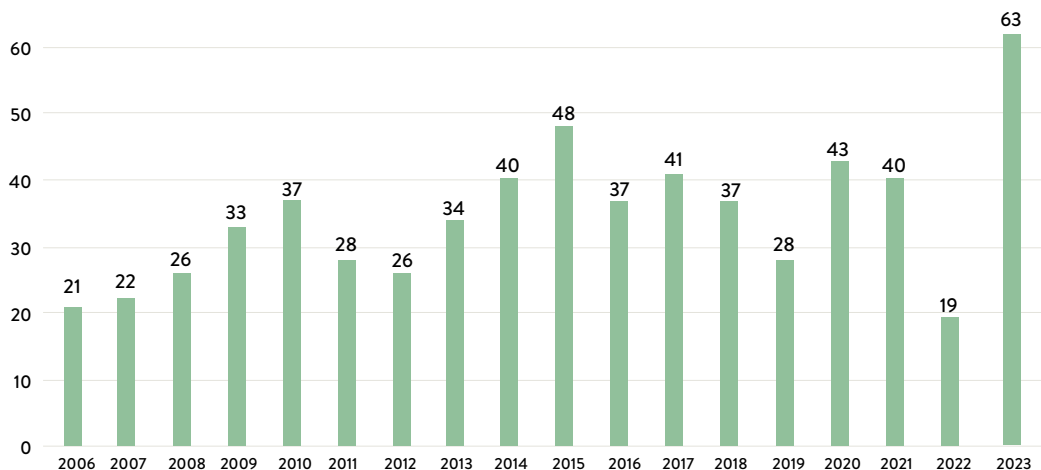
Kantelumäärä pidensi käsittelyaikaa

Vuonna 2023 saapuneiden kanteluiden runsas määrä vaikutti myös kanteluiden käsittelyaikaan. Kantelun käsittely neuvostossa kesti vuonna 2023 keskimäärin 163 päivää. Vertailuna vuonna 2022 käsittelyaika oli keskimäärin 89 päivää. Käsittelyaika mittaa päiviä kantelun vastaanottamisesta neuvoston antamaan vapauttavaan tai langettavaan ratkaisuun.

Langettavien osuus kasvoi kolminkertaiseksi

Langettavien osuus neuvoston ratkaisemista kanteluista oli 63 prosenttia, kun vuonna 2022 se oli 19 prosenttia. Langettavien osuus kasvoi siis selvästi.

Uudelleenkäsittely ja muutoksenhaku

Jos puheenjohtaja päättää olla ottamatta kantelua neuvoston täyden kokoonpanon käsittelyyn, kantelija voi perustelluin syin pyytää kantelun uudelleenkäsittelyä, jolloin varapuheenjohtajat ratkaisevat asian. Myös neuvosto voi ottaa minkä tahansa puheenjohtajan karsiman kantelun käsittelyyn siitä riippumatta, onko kantelusta tehty uudelleenkäsittelypyyntöä. Tätä mahdollisuutta neuvosto käytti kerran vuoden 2023 aikana. Uudelleenkäsittelypyyntöjä neuvostolle tehtiin vuonna 2023 kaikkiaan 19, joista varapuheenjohtajat käsitelivät vuoden aikana 16. Kaksi käsitellyistä pyynnöistä palautettiin varapuheenjohtajien päätöksellä uudelleen arvioitaviksi.

Neuvosto voi omasta aloitteestaan tai asianosaisen perustellusta muutoksenhakupyynnöstä ottaa neuvoston päätöksen uudelleen käsittelyyn. Myös puheenjohtajan vapauttavaan päätökseen voi hakea muutosta, mikäli kantelijalla on siihen perusteet. Muutoksenhakupyyntöjä neuvostolle ei vuonna 2023 saapunut lainkaan.

Julkisen sanan neuvosto 2023

Julkisen sanan neuvoston puheenjohtajana toimi vuonna 2023 Eero Hyvönen. Neuvoston 1. varapuheenjohtajaksi valittiin **Marja Keskitalo**. Neuvoston 2. varapuheenjohtajaksi valittiin **Alma Onali** ja 3. varapuheenjohtajaksi **Henrik Rydenfelt**. Neuvosto kokoontui 10 kertaa. Marraskuussa järjestettiin poikkeuksellisesti kaksi kokousta peräkkäisinä päivinä kanteluruuhkan purkamiseksi.

Elokuun kokous järjestettiin 30.8. Jyväskylässä Jyväskylän yliopiston tiloissa. Vuoden muut kokoukset pidettiin neuvoston toimistossa.

Mediaa edustaneen **Aija Pirisen** jäsenyys loppui maaliskuussa työpaikan vaihtumisen vuoksi. Julkisen sanan neuvoston kannatusyhdistyksen Jusanekin päätöksellä hänelle ei valittu korvaaja kesken kauden vaan tehtävää hoiti loppuvuoden varajäsen **Hanna Parhaniemi**. Vuoden 2023 lopussa päättyivät mediaa edustaneen **Mona Haapsaaren** sekä varajäsenten **Paula Liesmäen**, **Hanna Parhaniemen** ja **Kari Pyrhösen** kaudet. **Tiina Ojutkankaan** varajäsenyys loppui työpaikan vaihtumisen vuoksi heinäkuun lopussa. Varapuheenjohtajien **Marja Keskitalon** ja **Alma Onalin** kausia jatkettiin vuodella.

Vuoden 2023 lopussa päättyi myös yleisöä edustaneiden **Valpuri Mäkisen**, **Harto Pöngän** ja **Henrik Rydenfeltin**, ja varajäsenten **Päivi Kymäläisen** ja **Saara Salomaan** kaudet.

Median edustajiksi kaudelle 2024–2026 valittiin **Anssi Marttinen** ja **Mari Tuohiniemi**, ja heidän varajäsenikseen **Teemu Niikko** ja **Heli Koivuniemi**. **Erja Yläjärven** uudeksi varajäseneksi valittiin **Sanna Mattila** ja Alma Onalin uudeksi varajäseneksi valittiin **Tuuli Tahkokorpi**.

Yleisön edustajiksi kaudelle 2024–2026 valittiin **Margareta Salonen**, **Tommi Hatinen** ja **Sara Nurmilaukas**, sekä heidän varajäsenikseen **Johanna Konttori**, **Riku Väisänen** ja **Vivianne Ruohola**.

Jusanek valitsi puheenjohtaja Eero Hyvösen jatkokaudelle 2024–2028.

Neuvoston jäsenet 2023

Puheenjohtaja: Eero Hyvönen, Helsinki (2020-)

1. varapuheenjohtaja Marja Keskitalo, päällikkö, Helsinki V, 2021–23
2. varapuheenjohtaja Alma Onali, toimittaja, väitöskirjatutkija, V, 2021–23
3. varapuheenjohtaja Henrik Rydenfelt, dosentti, Helsinki Y, 2020–23

Mona Haapsaari, toimituspäällikkö, Espoo V, 2021–23

Johannes Koponen, tutkija, Helsinki Y, 2022–24

Minna McGill, päätoimittaja, Kerava V, 2023–25

Valpuri Mäkinen, viestintä- ja markkinointipäällikkö, Turku Y, 2021–23

Aija Pirinen, päätoimittaja, Helsinki V, 2021–23 (Jäsenyys päättyi kesken kauden)

Harto Pönkä, yrittäjä, tietokirjailija, Oulu Y, 2021–23

Timo Sipola, toimittaja, Oulu V, 2023–24

Jani Tanskanen, toimittaja, Jyväskylä V, 2022–24

Marjukka Vainio-Rossi, linjanjohtaja, Helsinki Y, 2023–25

Erja Yläjärvi, vastaava päätoimittaja, V, 2023–25

Henkilökohtaiset varajäsenet

Heidi Finnilä, toimittaja, Helsinki V, 2021–23 (Keskitalo)

Päivi Kymäläinen, apulaisprofessori, Turku Y, 6.4.2022-31.12.2023 (Mäkinen)

Paula Liesmäki, toimittaja V, 2023–25 (Sipola)

Anssi Marttinen, ohjelmapäällikkö, Vaasa V, 24.3.22-31.12.23 (Haapsaari)

Tiina Ojutkangas, päätoimittaja, Kokkola V, 2020–23(Yläjärvi)

(Varajäsenyys päättyi kesken kauden.)

Farhia Omer, opiskelija, Helsinki Y, 2022–24 (Koponen)

Anna Ovaska, tutkijatohtori, Helsinki Y, 2023–24 (Vainio-Rossi)

Mari Paalosalo-Jussinmäki, päätoimittaja V, 2023–25 (McGill)

Hanna Parhaniemi, päätoimittaja, Kalajoki V, 2021–23 (Pirinen)

Kari Pyrhönen, toimittaja, Raasepori V, 2021–23 (Onali)

Saara Salomaa, apulaisjohtaja, Helsinki Y, 2020–23 (Rydenfelt)

Margareta Salonen, väitöskirjatutkija, Jyväskylä Y, 2021–23 (Pönkä)

Asta Tenhunen, toimittaja, Kuopio V, 2022–24 (Tanskanen)

Neuvoston kokous toimistolla 2023. Kuvassa vasemmalta edessä Timo Sipola, Anssi Marttinen, Jani Tanskanen, Marja Keskitalo, Marjukka Vainio-Rossi, Päivi Kymäläinen, Linda Nguyen, ja vasemmalta takana: Hanna Parhaniemi, Farhia Omer, Alma Onali, Eero Hyvönen, Erja Yläjärvi ja Harto Pönkä.

Neuvoston kokous ja mediailta Jyväskylässä

Neuvosto järjesti vuonna 2023 maakuntamatkan ja mediaillan Jyväskylässä. Sekä kokous että mediailta järjestettiin Jyväskylän yliopiston historiallisella kampuksella. Kokouksen yhteydessä neuvostolle esittäytymässä kävi myös yliopiston tuore rehtori **Jari Ojala**.

Avoimen mediaillan aiheena oli Todenmukainen journalismi sodan oloissa. Puhujina olivat professori **Antero Holmila**, Iltalehden vastaava päätoimittaja **Perttu Kauppinen**, Keskiuomalaisen varapäätoimittaja **Inkeri Pasanen** sekä etäyhteydellä juuri Ukrainasta palannut Ylen ulkomaankirjeenvaihtaja **Antti Kuronen**. Lisäksi JSN:n valmistelija Nenne Hallman kertoi valmistelussa tehtyjä havaintoja Ukraina-uutisoinnista.

Yleisötilaisuuteen osallistui paikan päällä noin 50 ihmistä. Yle myös striimasi tilaisuuden verkkoon, jossa se sai laajan yleisön. Suoraa lähetystä ja siitä tehtyä tallennetta *Mitä on todenmukainen journalismi sodan varjossa?* on maaliskuuhun 2024 mennessä katsottu Yle Areenassa yhteensä lähes 43 000 kertaa.

Lounastauko neuvoston matkakokouksen yhteydessä Jyväskylän yliopistolla. Vasemmalla ikkunan edessä yliopiston rehtori Jari Ojala, etualalla Nenne Hallman, Kari Pyrhönen, Timo Sipola, ja takana vasemmalta Laura Juntunen, Anssi Marttinen, Margareta Salonen, Mari Paalosalo-Jussinmäki, Päivi Kymäläinen, Marjukka Vainio-Rossi, Henrik Rydenfelt ja Jani Tanskanen.

Mediaillan asiantunteva puhujakaarti eli Iltalehden vastaava päätoimittaja Perttu Kauppinen, puheenjohtaja Eero Hyvönen, Kesksuomalaisen varapäätoimittaja Inkeri Pasanen, professori Antero Holmila ja neuvoston valmistelija Nenne Hallman.

Neuvosto teki linjaavia päätöksiä

Julkisen sanan neuvosto linjaa hyvää journalistista tapaa pääasiassa kanteluja ratkaisemalla. Osa ratkaisuista tekee linjauksia uusiin eettisiin kysymyksiin, osa vahvistaa ja kirkastaa JSN:n aiemista päätöksistä löytyvää linjaa. JSN:n valmistelijat etsivät kantelujen käsittelyn yhteydessä kaikki tapaukseen soveltuvat viime vuosien esimerkit JSN:n päätösarkistosta. JSN tekee uudet ratkaisunsa tietoisena menneestä.

Vastuu somejakojen kommentaista

Neuvoston pohdittavaksi nousi ensimmäistä kertaa tiedotusvälineiden vastuu ihmisarvoa loukkaavien somekommenttien osalta, kun niistä sekä Iltalehden että Helsingin Sanomien osalta kanneltiin. Päätoimittajien mukaan moderointivastuu ei kuulunut Facebook-komenttien osalta tiedotusvälineille vaan palvelua ylläpitävälle Meta-yhtiölle, mutta neuvosto katsoi, että yleisön kommentit toimituksen Facebook-sivulla ovat Journalistin ohjeiden liitteen alaista sisältöä. Lehdille annettiin huomautukset Journalistin ohjeiden liitteen kohtien 1 ja 2 rikkomisesta.

Päätoimittajan päätösvalta

Uudenlainen oli myös tapaus, jossa lehden toimittajat kantelivat joukolla päätoimittajan päätöksestä jättää paikallispoliitikon haastattelu julkaisematta. Neuvosto totesi asiaa ja tapahtumaketjua puntaroituaan, että päätoimittajalla oli journalistiset perusteet jutun julkaisematta jättämiselle ja antoi Åbo Underrättelserille vapauttavan.

Hienotunteisuus rikosasiassa

Vuonna 2023 neuvosto päätyi pohtimaan yksityisyyden suojaa ja hienotunteisuutta useiden kanteluiden kautta.

Yksi tapauksista koski kuvitusta, jota Etelä-Suomen Sanomat käytti uutisoidessaan Lahdessa tapahtuneesta puukotuksesta. Lopputuloksena neuvosto katsoi, että lukijoita järkyttäviäkin kuvia on voitava julkaista, jos ne ovat uutistapahtuman seuraamisen kannalta tarpeen. Kantelun kohteena olleissa jutuissa näin ei ollut, vaan henkirikostilanteesta julkaistut kuvat loukkasivat rikosuutisoinnin hienotunteisuuden vaatimusta. Asiasta äänestettiin ja lopulta neuvosto antoi Etelä-Suomen Sanomille langettavan äänin 11–1.

Neuvoston käsittelyyn päätyivät myös uutisoinnin yhteydessä julkaistut kuvat Tapiolan silta-turmassa loukkaantuneista nuorista. Helsingin Sanomat ja Iltalehti julkaisivat siltaonnettomuudesta kertovan uutisen yhteydessä kuvia, joissa näkyi onnettomuuden alaikäisiä uhreja, joista osa oli tunnistettavissa. Neuvosto katsoi, etteivät lehdet noudattaneet hienotunteisuutta eivätkä riittävää varovaisuutta uutisoidessaan alaikäisiä koskevasta onnettomuudesta.

Myös rikoksesta epäiltyjen nimen julkistaminen puhutti Julkisen sanan neuvostoa vuoden 2023 varrella. Langettava annettiin MTV:lle tapauksesta, jossa rikoksesta syytetyn poliisin nimeä ei kerrottu, mutta yksityiskohtaiset tiedot tekivät hänen tunnistamisensa helpoksi. Iltalehti sai toisaalta vapauttavan tapauksessa, jossa vaimonsa surmaamisesta epäillyn psykiatrin nimi julkaisiin jo epäilyvaiheessa.

Piilomainonta

Piilomainonta päätyi vuoden mittaan neuvoston käsittelyyn useissa kanteluissa. Esimerkiksi somevaikuttajien ja urheilijoiden mahdollinen kaksoisrooli puhutti.

Ilta-Sanomien katsottiin syllistyneen piilomainontaan livo Niskasen sponsoriyhteistyönä toteutettua hiihtokouluä käsitelleessä jutussaan. Toisaalta Ilta-Sanomien tapauksessa, jossa tunnettu somevaikuttaja kertoi hyvistä kokemuksistaan yksityisen neuvolan asiakkaana, vaikka oli aiemmin tehnyt yhteistyötä saman neuvolapalvelun kanssa. Neuvosto katsoi, että jutulle oli kuitenkin journalistiset perusteet, mutta haastatellun aiempi kaupallinen yhteistyö olisi ollut hyvä mainita jutussa jo alun perin. Nyt se lisättiin juttuun vasta julkaisun jälkeen.

Neuvoston keskusteluissa nousi useasti esiin toive siitä, että somevaikuttajien ja vastaavien mahdolliseen kaksoisrooliin puuttumiseen saataisiin selkeämpiä keinoja vuonna 2024 valmistuvan Journalistin ohjeiden uudistuksen myötä.

Kannanotto verolainsäädännöstä

Julkisen sanan neuvosto päätyi ottamaan kantaa myös verolainsäädäntöön, kun korkein hallinto-oikeus ennakkopäätöksellä luokitteli työnantajan toimittajalle järjestämät asianajopalvelut veronalaiseksi tuloksi. Neuvosto katsoi julkisessa kannanotossaan, että KHO:n päätös verolakien tulkinnasta voi heikentää sananvapautteen kuuluvaa yleisön oikeutta saada tietoa. Päätös saattaa vähentää tutkivaa journalismia, jos toimittajat joutuvat pelkäämään merkittäviä henkilökohtaisia taloudellisia menetyksiä, joita jutuista voi aiheutua, vaikka toimittaja todettaisiin syyttömäksi väitettyihin rikoksiin. Kokemukset muista Euroopan maista osoittavat myös, kuinka taloudellisten seurausten uhalla pyritään vaientamaan kriittistä journalismia nostamalla aiheettomia kanteita toimittajia ja tiedotusvälineitä vastaan.

Neuvoston matkakokous Jyväskylässä. Vasemmalta edestä järjestyksessä Laura Juntunen, Henrik Rydenfelt, Kari Pyrhönen, Jani Tanskanen, Eero Hyvönen, Timo Sipola, Minna McGill, Mona Haapsaari, Mari Paalosalo-Jussinmäki, Päivi Kymäläinen, Hanna Parhaniemi, Nenne Hallman ja Susan Heikkinen.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

EU-hanke vertaili eri maiden ratkaisuja somekanteluissa

Euroopan komission rahoittama medianeuvostojen yhteistyöhanke ”Media Councils in the Digital Age” jatkui vuonna 2023 Julkisen sanan neuvoston osalta osahankkeella, jossa tarkasteltiin eurooppalaisten medianeuvostojen sosiaaliseen mediaan liittyviä ratkaisuja. Analyysin kohteena oli kaikkiaan noin 250 päätöstä, joissa sosiaalinen media oli joko journalismin lähteenä tai julkaisualustana. Tutkimusaineisto kattoi seitsemässä eri Euroopan maassa (Alankomaat, Belgia, Norja, Ranska, Ruotsi, Suomi ja Sveitsi) vuosina 2012–2023 tehdyt ratkaisut. Hankkeen kolmas vaihe alkoi Julkisen sanan neuvoston osalta huhtikuussa 2022 ja päättyi elokuussa 2023. Osuuden loppuraportti julkaistiin elokuussa 2023 otsikolla Social Media and Journalistic Ethics.

Heinäkuussa 2023 käynnistyi hankkeen neljäs vaihe, jossa JSN pyrkii yhdessä Belgian hollanninkielisen neuvoston kanssa tukemaan medianeuvoston perustamista sellaisissa maissa, joissa tällaista journalismin itsesääntelyelintä ei vielä ole. Hankkeen tavoitteena on tarjota konkreettista apua sen selvittämiseen, millainen itsesääntelyn malli kunkin kohdemaan olosuhteisiin parhaiten soveltuisi. Avoimen haun kautta konsultaatioapua saaviksi tahoiksi valikoituivat journalistiyhdistykset Kreikassa (Panhellenic Federation of Journalists Unions), Maltalla (The Institute of Maltese Journalists) ja Sloveniassa (Slovenian Association of Journalists). Hankkeen neljäs vaihe on määrä saada päätökseen kesäkuussa 2024.

Vuonna 2019 alkaneen Media Councils in the Digital Age -hankkeen tavoitteena on tukea medianeuvostojen toimintaedellytyksiä digitaalisessa ympäristössä. Hanke on 90-prosenttisesti Euroopan komission rahoittama, ja loput budjetista saadaan toteuttajatahoilta. JSN:n lisäksi hankkeen kolmanteen ja neljänteen vaiheeseen on osallistunut medianeuvostoja Alankomaista, Belgiasta, Itävallasta, Pohjois-Makedoniasta, Ranskasta, Saksasta ja Unkarista. Lisäksi mukana ovat olleet eurooppalaisten journalistiliittojen yhteistyöjärjestö European Federation of Journalists sekä yliopistotoimijat Espanjasta (Blanquerna-Universitat Ramon Llull) ja Belgiasta (Université libre de Bruxelles ja Ghent University). JSN:n osuudesta hankkeissa on vastannut valmistelija Laura Juntunen.

JSN palasi medianeuvostojen yhteenliittymään, Venäjän neuvosto erotettiin

Joulukuun puolivälissä 2023 JSN palasi eurooppalaisten medianeuvostojen yhteenliittymään AIPCEen yhdessä kymmenen muun medianeuvoston kanssa. AIPCE (Alliance of Independent Press Councils in Europe) sai takaisin kaikki jäsenyytensä vuotta aiemmin jäädyttäneet neuvostot. Jäsenyytensä olivat jäädyttäneet Armenian, ranskankielisen Belgian, Georgian, Irlannin, Moldovan, Norjan, Ruotsin, Suomen, Tanskan ja Viron medianeuvostot. AIPCEsta eronnut Ukrainan neuvosto palasi sekin takaisin joulukuun puolivälissä pidetyssä yleiskokouksessa.

Lokakuussa 2022 aloitettujen jäädytysten ja Ukrainan eron syynä oli se, että Venäjän neuvosto sai silloisen yleiskokouksen vähemmistön äänten turvin jatkaa yhteenliittymän jäsenenä, vaikka Venäjän lainsäädäntö estää riippumattoman medianeuvoston työskentelyn. Venäjän medianeuvosto myönsi, ettei se voinut ottaa lainkaan käsittelyyn esimerkiksi Venäjän hyökkäyksen uutisointiin liittyviä kanteluja. Neuvosto ei kaiken kaikkiaan pystynyt toimimaan AIPCE:n periaatteiden mukaisesti.

Venäjän neuvoston jo elokuussa 2023 tapahtuneen erottamisen lisäksi AIPCE:n sääntöjä muutettiin joulukuussa, jotta jatkossa yleiskokoukset ja niiden valmistelu sujuisivat läpinäkyvästi ja luotettavasti, mitä lähtijät pitivät paluunsa edellytyksenä.

JSN neuvoo yleisöä ja ammattilaisia

Julkisen sanan neuvoston toimisto vastasi yleisön ja media-alan ammattilaisten puhelimitse ja sähköpostitse esittämiin kysymyksiin. Yleisön kysymykset käsitelivät yleisimmin kantelun tekemistä ja kanteluprosessin etenemistä. Alan ammattilaiset kysyivät useimmin Journalistin ohjeiden tulkinnoista konkreettisissa työtilanteissa. Vuoden 2023 aikana annettiin neuvontaa eri kanavien kautta yli 400 kertaa.

Lisäksi JSN:n puheenjohtajaa haastateltiin kymmeniä kertoja eri medioihin journalismin eettisistä kysymyksistä ja hän osallistui kutsusta lukuisiin webinaareihin, koulutustilaisuuksiin, seminaareihin ja keskusteluihin, joita järjestivät muun muassa JSN:n jäsenjärjestöt, jäsenoimitukset, Tampereen yliopiston informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta, Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta, Maanpuolustuskurssit ja eri kansalaisjärjestöt.

POLITIikka

JSN:n puheenjohtaja huolestui – Vastaa nyt perussuomalaisten mediakritiikkiin

Julkisen sanan neuvoston puheenjohtaja Eero Hyvösen mukaan poliitikkojen mediaan kohdistuvaa kritiikkiä on nähty aiemminkin, mutta tällä kertaa kritiikin volyymi on ollut poikkeuksellinen.

JSN:n puheenjohtaja Eero Hyvönen on huolissaan siitä, että media saatetaan nähdä poliittisten kiistojen osapuolena. JENNI GÄSTGIVAR

Eelis Ojala
Maanantai 14.8.2023 klo 20:04

Monet perussuomalaisten keskeiset vaikuttajat ovat viime aikoina syyttäneet mediaa "ajohdista" ja puolueellisuudesta perussuomalaisia koskevassa uutisoinnissa. Julkisen sanan neuvoston (JSN) puheenjohtaja **Eero Hyvösen** mukaan kritiikin volyymi on ollut poikkeuksellinen ja mediaa nähdään yhä

Ruutukaappaus Iltalehden jutusta.

JSN sosiaalisessa mediassa

JSN tiedottaa päätöksistään ja muista ajankohtaisista asioista oman nettisivunsa (www.jsn.fi) ja sähköpostijakelun lisäksi myös X:ssä ja Facebookissa. JSN:llä on X:ssä (@JSNtiedottaa) noin 1 430 ja Facebookissa noin 2 100 seuraajaa (tilanne maaliskuussa 2024). JSN vastaa sille lähetettyihin neuvoston toimintaa koskeviin kysymyksiin sosiaalisessa mediassa samoin periaattein kuin puhelin- ja sähköpostineuvonnassa. Sosiaalista mediaa käytettiin säännöllisesti myös JSN:n kannanotoista ja päätöksistä tiedottamiseen. Jos aihe vaati enemmän vuoropuhelua, puheenjohtaja osallistui siihen omalta sometililtään, jotta JSN:n tilien luonne pysyisi tiedotuksellisenä.

Neuvoston kokous toimistolla 2023. Kuvassa vasemmalta edestä: Farhia Omar, Alma Onali, Eero Hyvönen, Erja Yläjärvi, Harto Pönkä, ja oikealta edestä: Timo Sipola, Anssi Marttinen, Jani Tanskanen, Marja Keskitalo, Marjukka Vainio-Rossi, Päivi Kymäläinen, Linda Nguyen, ja sohvalla työskentelee Nenne Hallman

JUSANEKIN VUOSIKERTOMUS VUODELTA 2023

Hyväksytty Jusanekin kevätkokouksessa 18.3.2024

Journalistin ohjeiden päivitys käynnistyi keväällä 2023, kun päivitystä valmisteleva työryhmä aloitti tehtävänsä. JSN:n toimisto puolestaan aloitti syksyllä Journalistin ohjeiden ns. soveltamisoppaan valmistelun.

Kantelumäärä ryöpsähti huippuvauhtiin vuonna 2023. Kantelumäärä on kasvanut vuodesta 2020 joka vuosi, mutta viime vuonna tuli huomattavasti enemmän kanteluja kuin kolmen edellisen vuoden kasvun perusteella olisi voinut odottaa, peräti 739 kappaletta. Määrä on kaikkien aikojen ennätys.

Journalistin ohjeiden päivitys alkoi

Journalistin ohjeiden päivitystä valmisteleva työryhmä aloitti työnsä huhtikuussa 2023. Työryhmä valitsi puheenjohtajakseen STT:n vastaavan päätoimittajana Minna Holopaisen. Työryhmään kuuluvat lisäksi Suomen tiedetoimittajain liiton pääsihteeri Ulla Järvi, toimittaja, viestintäyrittäjä Pasi Kivioja, Ylen Uutisdeskin päällikkö Katariina Luoma, Helsingin yliopiston dosentti Henrik Rydenfelt, toimittaja, yrittäjä Reetta Rätty, Jyväskylän yliopiston väitöskirjatutkija Margareta Salonen ja Ylen toimittaja, tutkija Olli Seuri. Työryhmän sihteerinä toimii JSN:n puheenjohtaja.

Ryhmä kokoontui yhdessä kahdeksan kertaa vuoden 2023 aikana ja kuuli lukuisia asiantuntijoita. Lisäksi työryhmä jakaantui seitsemään jaostoon, eli alaryhmään, jotka valmistelivat esityksiä läpinäkyvyydestä, ammatillisesta asemasta, toiminnasta somessa, oikeudenmukaisuudesta, ihmisarvosta ja haavoittuvassa asemassa olevien huomioon ottamisesta, haastateltavien oikeuksista, yleisön tuottamasta sisällöstä, ns. veivauksesta eli kaikesta mitä tapahtuu ensimmäisen julkaisun jälkeen, featuresta ja sponsoroiduista sisällöistä, tekoälyn ja algoritmien huomioon ottamisesta, johdannosta ja rakenteesta.

Jusanekin on tarkoitus julkistaa päivitetyt Journalistin ohjeet toukokuussa 2024. Samalla JSN julkistaa ohjeiden soveltamisoppaan, jonka valmistelun JSN:n toimisto aloitti loppuvuodesta 2023. Soveltamisoppaaseen kootaan JSN:n vuosien varrella antamista lausumista edelleen voimassa olevat osat sekä JSN:n linjaavaa ratkaisukäytäntöä.

Uusia näkökulmia Journalistin ohjeiden päivitystarpeisiin saatiin myös tutkimuksesta, jonka JSN toteutti eurooppalaisten medianeuvostojen yhteenliittymän AIPCE:n jäsenten kanssa. Projektin rahoitti 90-prosenttisesti Euroopan komission viestintäverkkojen, sisältöjen ja teknologian pääosasto. JSN:n valmistelija Laura Juntunen selvitti ensimmäisessä vaiheessa digitaalisuuden tuomia muutostarpeita eri eurooppalaisten medianeuvostojen valvomiin eettisiin koodistoihin. Tutkimuksen toisessa, alkusyksystä 2023 julkaistussa osassa Juntunen keskittyi erityisesti sosiaalista mediaa koskeviin medianeuvostojen linjauksiin eri maissa.

Kanteluja tuli ennätysmäärä

Tasaisen kasvun vauhdilla ennuste olisi ollut noin 560 kantelua – sekin kaikkien aikojen ennätys – mutta kanteluja tuli peräti 739. Uusi ilmiö vuonna 2023 oli, että entistä useammin sama juttu tai uutisaihe synnytti kanteluryöpyn. Näiden ryöppyjen yleistymisen selittää valtaosan poikkeuksellisesta kantelumäärän kasvusta.

Kantelujen käsittelyaika piteni. Loppuvuodesta oli jo neljän kuukauden jono kantelun käsittelyn ensimmäiseen vaiheeseen, jossa puheenjohtaja päättää, ottaako hän kantelun neuvoston täyden kokoonpanon ratkaistavaksi vai ei. Jos kantelu otetaan neuvoston täyden kokoonpanon käsittelyyn, päätöksen saaminen kestää vielä pari kuukautta lisää.

Kanteluruuhkia on pyritty purkamaan määräaikaistyövoiman lisäksi yksinkertaistamalla kanteluryppäisen käsittelyä. Neuvosto muutti vuoden 2023 syksyllä työjärjestystään niin, että useamman samaa juttua koskevan kantelun tapauksessa voidaan ottaa käsittelyyn vain yksi kantelu, jos se kattaa muiden teemat, toisin sanoen niiden sisältämät näkökulmat tulevat käsitellyiksi tuon yhden kantelun kautta.

Jusanek budjetoi vuodelle 2024 rahaa myös kantelujen taustahallinnan nopeuttamiseen sekä kantelujen käsittelyn valmistelua nopeuttavien tekoälypohjaisten työkalujen suunnitteluun.

Yhdistyksen tasetta käytettiin uudistusprojekteihin vuonna 2023

Julkisen sanan neuvoston kannatusyhdistyksen eli Jusanekin budjetista suurimman osan – 326 000 € - rahoittivat edelleen yhdistyksen jäsenyhteisöt: Uutismedian Liitto ry (Paikallislehden Liitto), Suomen Journalistiliitto ry (Radio- ja televisiotoimittajien Liitto ry), Yleisradio Oy, Aikakausmedia ry, MTV Oy, Sanoma Media Finland Oy, RadioMedia ry, ja Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti ry. Oikeusministeriön myöntämä valtionapu oli 135 000 €. Pandemiavuosina kertynyttä ylijäämää käytettiin Journalistin ohjeiden uudistuksen ja soveltamisoppaan valmisteluun, kanteluruuhkaan purkuun sekä uusien valmistelijoiden perehdyttämiseen. Yhdistyksen tulos oli tämän vuoksi reippaasti alijäämäinen.

JSN:n perinteinen matkakokous ja mediailta pidettiin elokuun lopussa Jyväskylässä. Yleisölle avoimessa mediaillassa professori Antero Holmila puhui aiheesta Totuudenmukainen journalismi sodan oloissa. Iltalehden vastaava päätoimittaja Perttu Kauppinen ja Keskisuomalaisen varapäätoimittaja Inkeri Pasanen kertoivat omien toimitustensa faktantarkistuksen prosesseista ja

valmistelija Nenne Hallman JSN:lle tehdyistä sotauutisointia koskeneista kanteluista.

Eurooppalaisten medianeuvostojen yhteenliittymä AIPCE erotti Venäjän neuvoston jäsenyydestään, minkä jälkeen Ukrainan neuvosto, JSN ja yhdeksän muuta medianeuvostoa palasivat mukaan AIPCE:n toimintaan.

Uusi erillisjäsen

Itä-Helsinki-verkkomedia hyväksyttiin JSN:n erillisjäseneksi Jusanekin keväkokouksessa. Erillisjäsenet ovat sitoutuneet Julkisen sanan neuvoston toimintaperiaatteisiin ja sen perussopimukseen on suoraan omalla allekirjoituksellaan, liittymättä Jusanekin jäsenyhteisöön.

Muut erillisjäsenet ovat Aamun Koitto, Kirkko & kaupunki, Kirkkonummen Sanomat, Landsbygdens Folk, MarkkinointiUutiset, Medborgarbladet, MustRead, Nya Åland, RARE-media, Saariselän Sanomat, Tekijä, Verde ja Viikko Pohjois-Karjala. Sitoutuessaan itsesääntelyjärjestelmään lehdet maksavat 250 €:n liittymismaksun. Vuosimaksu on 350 €.

JSN:n toimintaperiaatteiden ja perussopimuksen allekirjoittajiksi hyväksytään journalismin alan oppilaitoksia, joilla on julkaisu-toimintaa. Oppilaitosjäseniä olivat Turun ammattikorkeakoulu (verkkolehti Tutka), Haaga-Helia (verkkomedia 360° ja Satakieli) ja Tampereen yliopiston toimittajakoulutuksen Moreeni Media ja Voionmaan opiston Voionmaa Media. Oppilaitoksilta ei peritä maksuja.

Erillisjäsen Mamun Kynän jäsenyys loppui maksamattomien jäsenmaksurästien vuoksi.

Timo Huovinen aloitti puheenjohtajana

Jusanekin hallituksen puheenjohtajana toimi Ylen journalististen standardien ja etiikan päällikkö Timo Huovinen ja varapuheenjohtajana Suomen Journalistiliiton puheenjohtaja Hanne Aho. Kolmantena hallituksen jäsenenä toimi Aikakausmedian johtaja Mikko Hoikka. Jusanekin hallituksen sihteerinä toimi JSN:n puheenjohtaja Eero Hyvönen.

Syyskokouksessa hallituksen puheenjohtajaksi vuodelle 2024 valittiin edelleen Timo Huovinen.

Kannatusyhdistyksen jäsenet ja jäsenyhteisöjen edustajat

Jusanekissa:

Aikakausmedia ry, johtaja Mikko Hoikka

Kultti ry, kustantaja Tuomas Rantanen

MTV Oy, päätoimittaja Tomi Einonen

Radiomedia ry, toimitusjohtaja Stefan Möller

Sanoma Media Finland Oy, viestintä- ja yhteiskuntasuhdejohtaja Marcus Wiklund

Suomen Journalistiliitto ry, puheenjohtaja Hanne Aho ja sen osana

Radio- ja televisiotoimittajien liitto ry, toiminnanjohtaja Marjo Partio

Uutismedian Liitto ry, liittojohtaja Jukka Holmberg ja sen osana

Paikallislehtien Liitto, sisältöjen kehitysjohtaja Jonna Nikumaa
Yleisradio Oy, journalististen standardien ja etiikan päällikkö Timo Huovinen

JSN:n henkilökunta 2023

JSN:n toimistossa työskentelivät puheenjohtaja Eero Hyvösen lisäksi valmistelijat Susan Heikkinen, Jukka Hiiri ja Laura Juntunen, joka työskenteli helmi-syyskuussa päätutkijana edellä mainitussa projektissa. Projektien sijaisina ja kanteluruuhkan purkamiseksi määräaikaisina valmistelijoina toimivat Nenne Hallman ja Linda Nguyen.

Neuvoston toimisto sijaitsi vuokratiloissa osoitteessa Fredrikinkatu 25 A 8 ja useimmat neuvoston kokoukset pidettiin siellä.

Kirjanpitoa ja palkanlaskentaa hoiti Tilingo Oy, jossa Jusanekin asioista vastasivat Terhi Kokko ja Susanna Paavilainen. Yhdistyksen tilintarkastajana toimi Tilintarkastusrengas Oy, josta tilejä oli tarkastamassa KHT Lotta Kauppila.